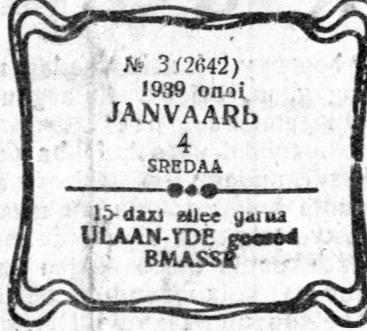

Buriad-Mongol ЧЕН

BK(b)-in Buriaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei
Verxoovno Soveedel Prezidiummei oorgan.

Byxii oronuuudai proletariar, negegeydei

BELORYYSSKA ARADAI BAJAR

1919 onoi janvaarliin 1-de Beloryss-ke SSR-ei xydelmerilgen - tarlaasanai pravitelstvo bolbol "eneenhee xolso, Beloryyssidei byxit xuuli zasag bolbol ginsaxa i le xydelmerilen, tarlaasanai, batracka ba ula narmeska deputatluudai soveedydte xabaadaxa baina" geze torze stvenno sonosxohon baina. Beloryss-ke rad bolbol ene daatiin xorin zilei oiji my noo axa dyy bolxo soveed arajudat byle soo praaz o-valna, one oiji leaninske-staaflinska nacionaala politikin ilalta baihandan prazduovalna.

Beloryyss-ke arad bolbol aguu jixe orod aradai tuhalam ziln asaar ba Leenin-Staalini geriochiske partiini xytelberi doro halbaraltiju tu-lahan baina.

Soveed Beloryyss-ke respavyblikili baigulalga Leenin ba Staalini bolbol ersemtei xabaadalsahan baina. 1918 ono egeel berx-seeltei ydernyyde, Trotski ba byryzaazna nacionaaliistnuud bolbol beloryyss-ke aradij germaanska impiialistnuudai lalgada predzalaad baixa yjede, aguu jixe orod arad xadaa beloryyssydei tuhalan baina. Beloryyss-ke arad bolbol beloryyss-ke arad xadaa beloryyssydei tuhalan baina.

O zil geese - istoriyseske bagan sag J.m. Gebe, beloryyss-ke aradai ba myn tereşelen Soveed Sojuu ai zaxa xi-zaargi prostoorto azahuza baigaa byxii arad uudai azabardalda ton aixabtar xubilata bolhon baina.

Beloryyss-ke arad bolbol byxii Soveed Sojuuzta negen xamatadaa, baigulamz in xydelmeriliin, socialis baigulaltni jixe zamiji dabaza garaa. Revoliyyciin urda tee beloryyss-ke arad bolbol xen baigao? Caarska Rossiliin geegdengi zaxa xizarliin baigaa. Beloryyss-ke arad bolbol eehedinge xele ne, eehedinge kyltyyrin talair xregeyi baihan jym. Ene xadaa poolsko, orod ba beloryyss-ke pomeesçigydei daraltdoro baihan guiransa, jaduu dereevnyydei oron niutag baigaa hen.

Revoliyyiin hyyleerxi zilnyyde Beloryyss-ke tyxel saran erd xubilaa. Beloryyss-ke SSR bolbol byxii Soveed Sojuuzta negen xamia socialis industriyal zaaciin zamiji yngere baina. Maş ina baigulalgi shenyeyd tomo tomo za voodoud baigulagdaa, ol mondon sine promišlennost bai guulagdaa, xynen promišlennostin tomenud precpriatii nuud baigulagdaa.

Beloryyss-ke tarlaasaniji kolxozno baiguulanza bolbol sine asaba-dalda asaraa. Guiranşa, jaduu dereevnyydei zaisaza oso. Beloryyss-ke tydee aza xii bolbol axi dyy volxo orod aradai tuhalamza ba demzeltiin asaar, kommunis paartiin xytelberi doro, ton tomoxon mezanziirvenne xydee azaxii bolloo. Beloryyss-ke arad bolbol mynoe erxe syleetei sengelg, kyltyymneer azahuunad.

Beloryyss-ke aradai kyltyylin halbaaa. Tere bolbol

"Praavdahaa"

Nixer K. Je. Vorošilovai reecetei plastiinka

Noglinske zavood bolbol xydelmerisen - Tarlaasan-i Ulan aarmiin ba uhan seregel Hoodoi 20 zilei olgoor dasaramduulan oboroónoi Arkoom, Soveed Sojuuzai Ma rjal K. Je. Vorošilovai xelenen reecetei plastiinka-nuudji garga gaga exilhe.

Deka brb harada 15 milangan alboomuud beledxegde xe baina.

Reecepel xadaa, speciaalna alboom soo baixa ba "Gigaant" geze 13 plastiinka-nuudji xojort taladan bisegdebe.

737 NASELIOONNO PYYNKTNYYD

SSR Sojuuz dotor xojor zilei torso dotor 737 sine goorodoi naselioonno pyynktnyyd bii bolboi baina. 1937 onoi xynzon peerepisite SSSR dotor goorodoi 1600 pyynktayyd baina. Mynoe - 2337.

(PRAAVDA).

ZURAG DEERE: Zuriiger silen abtahan, Goliys-kinneydei paamiatinigai projekt. (TASS-tili fotoxronikin reproduksia).

Mynoederei noomerto:

Beloryysska aradai bajar.
Nyixer K. Je. Vorošilovai reecetei plastiinka.
BK (b) Paartiin istoori.
Soreed S. Juuz dotor.
Hurgungudai soveçaani deere M. I. Kalininai yue xele'ge
Russelkoorniudai soveçaani.
Svirriin viidi ostaanciin 5 zilei ot.
Joolki i ba ybeleigoe amaraltiiji hai-naar yngerge iin tylee.
Sine zilei joolko.

Byxesojuzna Kommuniis (Bolşeviigyydei) Paartiiin ISTOORI

XURIAANGII KYYRS
BK(b)-in CK-ei Komiissiin redaakca doro. BK(b)-in CK-eer
haişaagdahan. 1938 on.

3. ARADAI AZAXII BYXII HALBARINUUDAI RE-KONSTRYUKCADA YSTANO BKA, TFXENKIIN ROOLB, KOLXOOZNO XYDELÖNEI SAAŞANXI URGALTA. MAŞINA-TRAKTORMA STAANCANUUDAI DERGEDEXI POLITOTDEELNUUD. TABANZILII DÝRBEN ZILDE GYISEDXEHENEI DÝNGYYD. BYXII FROON NUUDAAR SOCIALIZMIIN ILALTA. PAARTIIIN XVII SJEEZD.

Yxnde indiystrii, ilan-ajaa maşima byteelge bolbol gansa e bil bolgogdoo ba bexizyyegiise bise, xarin saasa gysed tyrgen teempeer xygaze baina geze todrxologdohonoi hyilde, aradai azaxii byxii halba in udili sine, mynoe sagai teexnikin baaza deere rekonstryirovalxa - geze paartiiin urda eeletee zurigo iil bi lbo. S ne, mynoe sagai teexiuk ji, sine stanooguudiilji, sine maşinanuudiilji - looplivno promišlenostdo, metallurgiida, xynen promišlenostdo, edieexooloi promišlenostdo, omid noi promišlenostdo, sergel promišlenno tido, traan-portodo, yxdeo azaxida yxgeze xeregeti aigaa. Xydeo azaxii produuktinuudta ba promišlenno izdeelde eriltin ton jixe urgulta deerhee aradai azaxii byxii halbarinuudai p oduukca gergalgitji xojor ba gurba Jax n Ji-edexxa zailasagi baibaa. Gebeş zavooduud ba faabrikanduudi, sovxoouud ba kolxozuudi dyren to noi sine, mynoe sagai oborydovaniaar xa gangyigeer eneeni-ji tuillaxa argagy baigaa, xuuşan oborydovaniaar xadaa produuclin tiime urgaltiiji yxgeze xysegi baihan jym.

Ara ai azaxiin gol halbarinuudilji rekonstrykalangyigeer oronigoo ba eneeli aradai azaxiin sine, xododoo jixe urgala baigaa enleneydi xangaxa argagy baigaa.

Rekonstrykcegigeer byxii froontnuudaar socializmiin dob tolgliji esesten xygexe argagy baigaa, gy, gansaxan le azalai ba ymsili sine emidxeleger iise, xarin sine teexniker, eeriingee teexnikin onso hanuar, goorod b illool ol kapitalis elemeentnyidi soxlo ba esesleze xeregeti baigaa. Teexniker-ekonomi česke talaaraa tyry jabaa kapitalis oronuudilji rekonstrykcegigeer xysexe ba urvan oroxo argagy baigaa, xexe gy, ali xerbee promišlenostlingoo xygzeltilin tempiili talar, SSSR bolbol kapitalis oronuudhaa ylyy urda vaigaas ha, promišlenostlingoo xygzeltilin xemzenei talar, byteeze gärgaxa produukciingga toonoi talar S SR bolbol tedenhe vse serjoozno geegdeheer jabaa hen. Ene geegdelti usadxaxiin tula byxii manai aradai azaxii sine teexniker xangaxa xeregeti baigaa, sine, mynoe sagai teexiuk yndehu tuuri deere aradai azaxii byxii halbarinuudilji rekonstryirovalxa x-regleit baigaa.

Lime bolxolooroo, teeknike bolbol şidxxii udxashanar olo hon baina.

Ene xeregete haad bolhon jabadal bolbol gansaxan sine maşinanuud ba stanoguudiil duigdal tedi bise, -jyyp gexede maşina byte lg in promišlenost xadaa sine ob ry dovan iyeze şadaxa argatai baigaa, -xed i manai azaxiinxid teexnikede burutgaar xandahan jabadal, rekonstrykciin yjede teexiin roo iil segneegi jabadal, teexnikede g m yi xandahan jabadal bolno. Manai azaxii xydelmerile sed bolbol teeknike xadaa "speccyydei x-reg, b, rayaazna speccyyde" daalgag-

dahan, xojordoxi şatlin xereg gelse, azaxiinxid-kommunistnuud xadaa yiledberdin teexni ede orolsoxo ujal agyi, tedenel teexni er bise, xarin ton şuxla xerege-r, todorkoiloxodo - yiledberdin "niite" udaridalgaar azallaxa johoto geze too lodog bai-aa hen.

Tiime bolxolooroo byryzaazna "speccyydei" y ledberilin xeréggyider oruudovalxa arga ygatedeg xarin tiixe de azaxiinxid-kommunistnuud bolbol eehedte "niite" xytelberlelige, saarhan deere garaa tabligili ylideed baihan baina.

Xeregte tiime xandza baixada "niite" xytelberlelige bolbol "jyred e" xytel-erilege tuxai şasaqan bolzo urzaka ba saarhanuudta xohor garaa tabliga, saarhaar oriso-dolgo bolbo baihini zaan xaiulhanai xereggii baina.

Azaxiinxid-kommunistnuudilji zyghes teexnikede tiime hamgai xandza baixada, bidener bo-bo tyry jabaa kapitalis oronuudai urdan oroxohoo bautigal xezeeş xysze şadaxa-gyi baihanai olgotsotol baina. Teexnikede tiime xandala xadaa yse rekonstrykciin yjede, manai oroniilie geegdelti, tiixe de manai xygzeltilin teempili - doosoluulga da oruulxa baina. Teexnikede tiime xandahan xerege sanai xadaa promišlenostnuudua xygzeltilin t-empili udauaruulka, tedeniji doosoluulka ba yiledberiingee tylee xariuusalg iji "speccyyde" xajaza vxe, eehedte "amar ba-dal" bil bolgoko g-hen za'im xubu azaxiinxid-kommunistnuudai niugdangi xyselijii xusahan, maskirovalkan baina.

Azaxiinxid-kommunistnuudilji teexnikede telje miuaraan eriyilen xaruiixa, tedenide teexnikin amta taniulxa, sine teexnikili şudalaga xadaa bolşeviigyyd-azaxiinxiduudai xaluuun xereg myn, sine teexnikili şudalagyi haa bidener bolbol eeriingee exa oroniilie geegdelti, jadaralda oruulxiji tygşyridiyilebedi geze tedende olguulxa zailasagi bolbo

hen. Ene bolbol si dxengyigeer uragşa dabxiza bolxogyi zorilgo myn baigaa.

Eaeen tuşa, 1931 onoi fevralalda promišlenostliin xydelmerilegesdei negedygeer konferee ce deere nyixer Staalni xehin vestyleen. ton serjoozno rools ezelee hen.

"Teempili" baaxan dooson or ulza, xydelgeniiji barija bolxo ygei gy, geze zarlidaa asuudag na geze nyixer Staalni eeriingee vestyleeni sox xeleeli. Yget bolxogyi nyxeli Teempili dooson oruulza bolxogyi.. Teempili udauaruulcan oarixan -ene geegdexe jabdal bolbo. Teed geegdelti soxidog. Gebeşji bidener soxidohon baixili xysenegi bili. Yget, xysenegi bili.

Xuuşan Rossiin isto ri xadaa ton tuge xoorondo, tereenili geegdelti tylee tahaaltaygil soxizo baihan ja alda ba han jym. Mongol xanaud s xidog baigaa. Tyreecke bee-yil soxidog baigaa. Poolsko-litoovs o paanuud soxidog baigaa. Aanqli-trancysske kapitalistnuud soxidog baigaa. Japanisko baroonaud soxidog baigaa. Bultadaa - geegdengi tuladan soxidog baigaa..

Bidener bolbol tyry jabaa oronuudhaa 50-100 zileer geegdelti. Bidener bolbol ene zamiji arban zilde giy-

(Yrgelzelen 2-doxi niurta)

SOVEED SOJUUZ DOTOR

54.000 TYXERIGEI DOXOOD

Sabiir-Abaadai raioonoi (Azerbaijan) Ordzonikidzi n neçmekte kolxozoi kolxoznig Zafirovi bylener ene zilde xlopkoovo pool deerehee 1.35 aitala yder olohon baina. Ene bylener bolbol gansal mynqer 4.000 tyxerig abxa bai a. Oruznikidzi nere şete kolxozdo ene zilde tume olzo olohon jabadal yseexen biše vaine. Staxaano-vec Gansairov bolbol gauSaare produukthaa gadana, 10.000 tyxerig oloo.

(Izvesti)

200 STAXA INOVSKA HURGUULI-NUUD

Stalingradsko traaktorna za-vood deere 25 mianganhaa ylyy xynnyyd eldeb hurguulinuudta ba kyrysenyyde h-race baina. Mehaniqueske insutyndi yderei otdeleeliinde 748 stoyenyyd ba 211 xyn, socialis azali maasternuudai kyrysede 1.093 xyn hurana.

(PRAAVDA).

77 MIANGAN GORNIAAGUUD

Donaassai şuluunyryhenei promišlenostlii xydelmerilegesdei professioinalna sojuzai Centraalna Konfeder bolbol górniaaguudtaa 17.000 pytoovkam dees şanatoorido ba 80.000 pytoovka amaraltiin geryydte ygehen baina.

Xyygedei sanatoorido 2.000 gorniaguudai xyyged amaraa. Pioneeryydei laagersta zunda 30.000 xyyged baihan vaina.

Ene amaraltanu dta xamta 31 millioon tyxerig gargaşalagan dan baina.

(PRAAVDA).

9000 PIAANIINO BA ROJA 1L

"Rosmyzinstryment" treestin predprijeati bolbol ene zilde 9 in angahia deese piaanino ba rojaalb, 600 miangan şipkoovka instryneentnyydi gargaşan baina.

ZABOISCIK AVTO-MAŞİLLİ ŞÝYBE

"Vorošilovyyzol" treestil (Vorošilovgrad) № 3 şaxtin zaboisçik nyixer Moisejenko bolbol Osoav aximel 12-kl 10-torein bildeedeer. M-1 avtomobilina şyype.

Ny er Moisejenko bolbol şyypeberexabxai M-şokvaa osobo. (Komsemoleske Praavda)

Y R G E L Z E L E L

ze garxa johotoibdi. Nege haa bidener eneeniliiji xexebdi, ygel has bideniiji nugulan daraxa...

Bidener bolbol kapitalizmiin tyry zergiin bolboson orsuudhaa geegdehene tere zamai maaksimyin arban zillde gyise xeise johotoibdi. Eneenei tula manda byxil „objektivne“ arganuud bii baina. Ene arganuudiiji bodo-tooroon aasqan xereglexin şadabari gansaxan dutana. Teed enen bidenhee bolxo baina. *Gansal* bidenheel Ene arganuudiiji aasqan xereglexe huraxa sag boloo. Yiledberide orlosoxogyl gedeg ymki ystanoovkijii orxiros sag boloo. Xamgata orlosoxo gedeg ondoos, sine, mynenei yjede taaraxa ystanoovkijii oigoxo sag boloo. Xerbee si zavoodol direktor haa xamag xeregteneb orlosu, bultandans orlosu, jyys by alda, hursals, yseoy daxin hursals. Bolşeviigiyd bolbol teeknikijii ezelen şudalaxa johotol. Bolşeviigiyd eehedee specialistnyyd bolxo sag boloo. *Teeknik bolbol rekonstrykyciin yjede xamagiijii siidxene*. (Stalin, Leniniizmin asuudalnuud, niur 444—446).

Nixer Stalinali vestypeleenii istoriçeske udxasanaranb jyn baihan jym gebel, ene xadaa azaxiixid - kommuunistnuudai zyghes garhan teeknikde gamgyl xandahan jabadala eses tabiaa, azaxiixid - kommuunistnuudai niuraaranb teeknik teise erjyyleze tabiaa, bolşeviigiydei eehedint xyeere teeknik şudalaxiin tylee temeselei sine polosaa neehen ba eneegeere aradai azaxiin rekonstryykce xygzyylexe xeregijii xynidexhen baina.

Eneenee xoiso teeknikiin xereg bolbol byrzaazna „speecydei“ monopooliho bolşeviigiyd - azaxiixidai eehedint xaluun xereg boloo, tixede, „specialist“ geze muusalan xaraa kliçken - teeknikiin şudalhan bolşeviigai xynete nere boloo hen.

Eneenee xoiso teeknikiin şudalhan ba yiledberili xytelberileze şadaxa byxeli otriaaduud, miangad ba arbaad miangad ulan specialistnuud bil bolxo johotol ba ynxereereesji bil boolo hen.

Ene bolbol manai azaxiin udaridalgada mynöe gol yxsen bolood baihan, xydelmeren angiliu ba tarlaşadai sine, soveed, proizvodstvenno - texniçeske intelligencee baigaa hen.

Ede bygede xadaa aradai azaxiin rekonstryykciin xygzeltiiji xynedexexe johotol baihan, ba ynxereereesji xynedexhen baina.

Rekonstryykciin xygzelt bolbol gansaxan le promišlennost ba traansportiin liineer jabaa biše. Ene xadaa yseoy jixe şangadan tempeer xydöe azaxiin liineer xygzen delgeren baina. Ene oilgostojs baina: xydöe azaxiin bolbol maşinuudai talaroo ondoos halbarinuudaa nileen baga sadxaagdahan ba en xadaa sine maşinuudii ygelgili jyynheş ylyy xereglexe baigaa. Tixede ilangajaa mynöe, hara byxen, nedeeli byxen kolxozno baigulaltni sine urgulta ygeze baixada, xydöe azaxiiji sine maşinuudaa xysteigeer xangaxa Jabadal zailasagi şuxala baigaa, ene xadaa xeden mianga miangan traaktornuud ba xydöe azaxiin maşinuudaa sine eriltenyyd garhan baina.

1931 on bolbol kolxozno xydeloneel sine urgulta ygeoe. Gol gol zernovoi raioonuudta tarlaşadai yxretenydei nitte toogol 80 procentthee ylyuny kolxozuud bolzo negedesheen baigaa. Yrgzeljin kollektivizaaca xadaa ende jyrenxitde dyryggedeşen baiba. Bagasag şuxala zernovoi raioonuud ba texniçeske klytyr taridag raioonuudta 50 procentthee ylyy yxretenyd kolxozuudta negedesheen baigaa. 200 miangan kolxozuud ba 4 miangan sovxoouud bolbol byxil ploşçadiin gurbanai xojor xubiiji taridag, tixede ymsiin azaltad - oriodoo gurbanai nege xubiiji taridag bolşonhan baiba.

Ene xadaa dereevnide socializmat ilahan tuila jixi ilalta baigaa hen.

Gebeş, kolxozno baigulalta bolbol dab deere gynzegileste biše, xarin yrgezeze, kolxozuudai ba tedenei kaadranuudai xydelmeriin şanar haizarka liineer biše, xarin kolxozuudai toogol olon bololgii ba xodo sine sine raioonuudii kolxozuudai bejedee tataza abalgii liineer xygzeze baigaa hen. Ene usarbaidal xadaa kolxozno aktivai urgulta, kolxozno kaadranuudai urgulta bolbol kolxozuudaigaa toogoi urgaltii xysedeggyi baigaa hen geze tailbarilin. Ilme usarhara sine kolxozuudai xydelmeri xodo xangaltatai jabulagdagdaggyi, tixede eehedee kolxozuud dab deere hulanuu, bejizeegiyyiyd yledeg baiba. Kolxozuudii bejizyylegiin xeregete baha kolxozuudta zailasagi (şetovooduud, zavxoouud, sekrettaarluud), bisegtei xynydei dereevnide dutagdal ba tomo, kolxozno azaxiiji jabuulxa ooped tarlaşadta ygei baixa gexe zergin faaktnuud toormozlohon baina. Kolxozuudta ysegeleret ymsiin azaltan huuza baigaa. Tenedere tomo, kolxozol azaxiiji xytelberilexe ooped yseoy ygei baigaa hen. Tiime oopedijii oloxiin tula, sag xereglegdeze baigaa.

İmeniyd usarbaidalnuud deerehee kolxozoi xydelmeride tyrysiin sagta serjoozno dutagdalnuud elire olbod. Kolxozuudta azalan yseoy muugaar emixdixdehene baigaa, azalai discipline hula baigaa geze todroxollogdobo. Olon kolxozuudta olzon azalta ydernyyde biše, xarin jedooguudta xubaagdahan baina. Jixenxidee, oroldoo xydeldeq, ynen sexe kolxozniguudha jixe tarlaa looderenudan abxa usartai boldog baigaa. Kolxozno xytelberili tiime dutagdalnuud deerehee bolzo, kolxozniguudai xydelmeride honirxoxo jabadal hularhan baina, egee xaluun xydelmeride yjede xydelmeride garxayi jabadalnuud olon boloo, kolxozoi zarim xubi tarilga bolbol saha orotor xuriaagdagyi yledeg, tixede xuriaalgar jixe halanaar xegdedeg, ton jixe zernoo geelge boldog baigaa. Maşinaa ba moriduudaa obezliçilgal, xydelmeride niuraaraa xariuusaxagyi jabadal xadaa kolxozoi xeregijii huladutulhan ba kolxozuudai olziji bagadxhanan baina.

Kolxozuudta urdin kulaaguud ba podkylaçniguudai jamar negen xydelmeride şurgaza şadaad baihan, tere raioonuudta ilangajaa muu baigaa hen. Raskulacelagdaşad bolbol tedeniji medexegyi, ondo raioon orozo, xorolxiin ba buzar laxiin tula kolxozdo şurjan orodog jabadal yseoy biše baigaa. Zarimdaa kulaaguud bolbol partiiina ba soveedske xydelmerilegşedei heremzegyi baihan deerehee eeriingee raioon so kolxozdo neberteren orozo şadagdag baigaa. Kolxozuudta esergyy temeseye eehedinge taaktikii kulaaguud bolbol erid helgehene baina, ene baldalan xadaa kolxozdo tedeniei neberteren orolgiiji xynedexhen jym. Urdanb kulaaguud bolbol kolxozuudta esergyseze eliteer vestypaaldag, kolxozol aktivista-narta esergyy, tyry kolxozniguudta esergyy an ariajan singi temeseye bytemzegyi bolood baixada, tedenieri gerbaira, ambaa g.m. galadagdag baigaa. Kulaaguud bolbol enegeere tarlaşadai maassili aigaxa, edeniji kolxozdo orulxagyi gehen baigaa. Mynöe, kolxozuudta esergyy elite temesellege, bytemzegyi bolood baixada, tedenieri eehedinge taaktikii helgehene baina. Tedener bulan toxoihoo buudaxajaa bolşonhan, xarin aalixan, nomogoxon, garal, dyren soveed xynyyd bolzo mxe garchaan baina. Kolxozuudta neberteren orozo, tedenier kolxozuudta tilxe saapaan xoro xyrge deg baiba. Tedener bolbol byxii gazaraaranb kolxozliji do-torhoons handargaxa, kolxozol azalai discipline unagaaxa, urgasiin ycood, azalai ycoodlijii busagaiulxii oroldoo. Kulaaguud bolbol kolxozuudai aduu moridol too tolgojii duuhaxlin staavka tabihan ba olon moridiji alaza şadahan baina. Kulaaguud bolbol soznaelnaar moridto snap, xamuu ba biše

bise ybeşenyydiji xaldaxaadag, moridiji jamars xaruuhagyigeer orxidog g.m. balgaa. Kulaaguud bolbol traaktor ba maşinuudii gemteedeg hen.

Kolxozuudai yseoy hula ba ooped bagatali, tixede kolxozoi kaadrnuudai yseoy bejizeze amzaagyi baihan dereehee kulaaguudta kolxozniguudii mexelje ba xeheltegijig yvreditelsstvede yvreditelsstvede jabuulxa arga oldohon baina.

Kolxozuudta bolzo baigaa kulaacka vreditelsstvede eses tabixil a kolxozuudii bejizylyke xereglji tyrgedexiin talaar, kolxozuudta xynydeydeer, soveed, udaridalgaar tyrgen ba serjoozno tuhalamza yzylyke zailasagi şuxala baigaa.

Tiime tuhalamziji kolxozuudta bolşevig paarti yzyylhen baina. 1933 onol Janvaarlaa partiiin CK bolbol kolxozuudii obslyyzevalta baigaa maşina-tiaaktorna staancanuudai derede politiçeske otdeelnyydiyi organizovaalxa tuxai togtool garga. Politotdeelnyyde xydelmerileze, kolxozuudta tuhalxiin tula 17 miangan partiiina xydelmerilegşed dereevni elbeggidene baigaa.

Ene xadaa serjoozno tuhalamza boloo hen.

MTS-ei politotdeelnyyde bolbol xojor zil (1933 ba 1934) soo kolxozuudai xydelmeriin dutuunnuudii ygel bolgoxiin, kolxozno aktiviiji urgulalgiin, kolxozuudii bejizyylegiin talaar, kolxozuudii daisan, kulaacka, vreditelsks elemeentnyyde seberleigin talaar ton jixe xydelmeri xez amzahan baina.

Politotdeelnyyde bolbol tedenei urda tabihan zorilgiji xynete xereg bolgon gyisedxee: tedenei xadaa organizacioonno azaxiin talaar kolxozuudii bejizylylee, sine kolxozno kaadranuudii urgulalgiin, kolxozuudai azaxiin udaridalgiin haizaruulaa ba kolxozno maassiin politiçeske xemzeeji yrgae.

Kolxozuudii bejizylyxin tylee temeselde kolxozno maassisin aktivinostiiji yrgexe jabadalda ko xooznig-udaarniguudai Byxesojuuzna I sjeedz (1933 onol fevralba) ba enee deere xenen nyxer Stalinali vestypeleen ton jixe udxasanartai baina.

Nixer Stalinali eeriingee vestypeleen soo dereevniin xuusani, kolxozoi urdaxi stroji mynöe, kolxozno stroitoi zer-geşylen, iigeze xelec hen:

Xuusani stroi yjede tarlaşad bolbol nege negeere xydelmeriledeg baigaa, ybege esegilgee xuusan arganuudaa, azalai xuusan zebseggydeer xydelmeriledeg baigaa, po-neesigiyd ba kapitalistnuudai, kulaaguud ba spektylaant uudta xydelmeriledeg baigaa, oħedee yleneer azahuuza ba bisidjeti bajazulan xydelmeriledeg baigaa. Sine, kolxozno stroi yjede tarlaşad bolbol xamtaran, arteelbaaar xydelmerilne, sine sine zebseggyd-traktornuud ba xydöe azaxiin maşinuudai tuhalamzaa xydelmerilne, oħedee ba eħeddinge kolxozuudta xydelmerilne, kapitalistnuud ba pomeesigiyd ygeigear, kulaaguud ba spektylaantnuud ygeigear azahuuna, oħeddinge materiaalna ba klytyrre bāldaliżi yderħoo yderte deesellyxliin tula xydelmerilne“ (Leniniizmin asuudalnuud, niur 528).

Kolxozoi zamda orozo, tarlaşad bolbol xereg yile deere jy tulalihin nyxer Stalinali ene vestypeleen soogoo xaruuлаa hen. Bolşevig paarti bolbol ygeiteisydict millioonno maassisin kolxozdo orozo, kulaacka kabataħħa sylorexe jabadaldaa tuhalhan baina. Urdanb yleneer azahuuna, ygeiteisydict millioonno maassa kolxozdo orozo, tende erixim hain gazar ba yiledberi xedixi hain zebseggyidii aşagħla, mynöe dunda şadaltai xemzeende xyreze, dyren xangadangi xynyyd boloo.

Ene bolbol kolxozno baigulaltni zamda tyrysiin alxam, tyrysiin tulalta bolhon baina.

Xojordoxi alxamħan xadaa, kolxozniguudii -eneenel urdaxi ygeiteisydi, eneenei urdaxi dundasadaltadijj -yseoy deesens yrgexe ba byxii kolxozniguudii zazitħo, tixede byxii kolxozuudii -bolşovig bolgħo jabadalda baina, geze nyxer Stalinali xelec hen.

„Kolxozniguudai zazitħo bolxiin tula, mynöe gan-sal -kolxozdo ynen sexe xydelmerilexe, traaktor ba maşinuudii zyb xereglex, xydelmeri malnuudii zyb xereglex, gazaraa zybber bolbosoruūħa, kolxozoi ymsiiji gamnan ximagħadaxa -jabadal xereglegħene, -geze nyxer Stalinali xelec hen“ (Leniniizmin asuudalnuud, niur 532—533).

Nixer Stalinali yge bolbol xede millioon kolxozniguudai soznaida byxer şingueen ba kolxozuudai praktiçeske, daishxil prograamman boloo hen.

1934 onol eses bætta kolxozuud bolbol bexi, ilagħaż-żagħi xysen boloo hen. Edener ene yjed byxii SSSR soxi tarlaşadai azaxiin dyrbeni gurban xubi saxuji bi 90 procent saxu byxii tarligħinga ploşċadijii negedxeżer baina.

1934 on so SSSR ei xydöe azaxiida 281 miangan traaktornuud ba 32 miangan kombinuud xydelmerileze baigaa. 1934 onol xabaral tarilga xadaa 1933 onoixiħoo 15—20 ydeere tyrgen, ba 1932 onoixiħoo 30—40 ydeere tyrgen yegħegħid, tixede tariaabeledxelei plaan xadaa 1932 onoixiħoo 3 harra erte gyisidxegħedene baina.

Tiigeze, paarti ba xydelmeriin tarlaşan għal-xemxek kolxozuudta yzyylhen ton jixe tuhalamzin rezyltaadaar kolxozuud bolbol xojor zil sox bejżeze bħiex.

Kolxozno stroi bexi ilata ba eneenei xamta xydöe azaxiin deesleħel bolbol talha tarlaa ba biše produuktad kaartoċċa sistemiġi boliuulza, prodovolbstvenne produuktaa slyeħ naħħħa togħoo arga Sovied zasgħa ygeħi baina.

MTS-yydei politotdeelnyyde bolbol sagħġuriin politiçeske organuud geze bii bolgħodhom tyleegħe, eħħeddinge zorilgonuudii gyisidxebe, tixede politotdeelnyydi bii baiġa raiħonuudai paartiin komiteddyet il-ħiġiyya MTS-yydei politotdeelnyydi jiġi partiina organuud bolgħo geze CK sħidxeberi għaż-żejt.

Xydöe azaxiin talaar ba promišlennostlii talaar ede byxii amzaltuud bolbol tabanzilei plaanti ji amzaltatai gyisidxe-hen, aħżej aħħar dailan ab-han baina.

1933 onol exieer, tyrysiin tabanzilei plaan gyisidxegħde, bolz-oħħo urid gyisidxegħde, dyrben zil ba gurban harlin torso sox gyisidxegħde geze eli bolood baigħa hen.

Ene xadaa SSSR ei xydelmeriin angħi ba tarlaşadai agu jixi, byxie delxen istoriçeska il-ħalli bolo.

1933 ondo partiiin CK ba CKK-ai Janvaarlaa pleenym deere eeriingee doklaad sox nyxer Stalinali bolbol tyrysiin tabanzilei dyngyyidji għarrax. Paarti ba Sovied zasol bolbol yungeren yje so, tyrysiin tabanzilei gyiseneen yje so, dooro xiegħedheen, gol gol rezyltaaduudii tuħħa, geze doklaħħa eli boloo hen.

a) SSSR bolbol agraarna oron baħħana industriallna oron boloo, — promišlenn produukiċċiin ydeelne vees xadaa aradai azaxiin byxii yiledberilegħ sox 70 procent xyrter ċeħġi.

b) Azaxiin socialis sisteme bolbol promišlennostlii talaar kapitalis elemeentnyydiżi usadxaza, promišlennost bda azaxiin għażiex.

c) Azaxiin socialis sisteme bolbol xydöe azaxiin talaar angħi bolxo kulaqiegħiżi usadxaza, xydöe azaxiida għos-poddstvo baigħa xysen boloo.

d) Kolxozno stroi bolbol guřiñsalga, ygeirelgħiżi dereevni ygeixx, — xedan arbaad millioon ygeiteisyd dyren xangħaqi xynyyd baidala xyrter ygegħid.

e) Promišlennost bda socialis sisteme bolbol xydelmeri-għidli ygeixx, yiledberiin xeden halbarinuudt 8 časaal xydelmeriin yder yleegħi, dilenxi olom predprijaati nuud 7

časaal xydelmeriin yderte oroo, xynel bejde xarşa predprijaati nuud 6 časaal xydelmeriin yder togħoġġo.

e) Socializmi il-ħalli bolbol aradai azaxiin byxii halbarinuudar xyn aad xyni iż-żgħix eksploataacalha jabadalij ygeixx.

Tyrysiin tabanzilei ede gyisidxelnyydei udxasānar bolbol eġe tyrynde, xydelmeriżen ba tarlaşanuudji eksploataacalxix jarmoħoo eses sylleoleze, eħħeddinge zazitħo xarxa klytyrre abza baidalaar xangħaxa jabadalans SSSR-ri byxii az-żgħid xargħi neeze ygeħi jidher bħadha baina.

1934 onol Janvaarlaa partiiin XVII sjeedz sugħlarba. Partiin 1.874.488 gleengħydei ba 935.298 kandida uud tħallix,

Y R G E L Z E L E L

dilji dyryrgelte bolgoco, ede şildxeberinyydei dyryrgelte bolhon ilji şalgaxa organizacoonno xydelmeri xojoroi xoorondo gardag zabhar bolbol manai praktikeske xydelmeriin gol genme boldog, geze todoroillon temdeglehen baina.

Paarti ba pravitelestviin şildxeberinyydei dyryrgelte bolgolin şalgaltin xeregilji haizaruulx in tula, partiiin XVII sjeedz bolbol paartiin XII sjeedzhee xoşo eeriingee zorilgonuudii gyisdedeze yni amzahan CKK-RKI-iin orondo, BK(b)-P-iin CK-el dergede Partiina Kontrooliin Komiissa ba SSSR-iin Ar-komsoveedel dergede Soveed Kontrooliin Komiissa bi bolgo-hon baina.

Nixer Staalin bolbol şine şatadaxi partiiin organizacoonno zorilgonuudii ligeze fromyliirovalaa hen:

1. Manai organizacoonno xytelberiili xydelmeriili paartiiin politilicheske liiniin eritelyndye xyseldiylen jabuulxa.

2. Organizacoonno xytelberiili politilicheske xytelberiili xemzee xyrter deeselylyixe;

3. Organizacoonno xytelberi bolbol paartiin politilicheske loozungnuud ba şildxeberinyydii azabaldala bejelyylelgiji gyised xangaxa jabadalii tuillaxa.

Nixer Staalin bolbol doklaadaa dyryrgengee, socializmii amzaltanuud ton jixe ba ene bolbol xuuli jooho omog sed-xil tyryldig, gebeş, tuillahan amzaltanuud abtaza daşurayagi, "bejee deegyrr barixagi" ba eeriigee ylgidejex ygel xeregtei, geze uridşalan heremzelylhen baina.

... Paartiili ylgidejex bise, -xarin tereende heremzili xygzyxe, tereenii, untuulka bise, -xarin baidaxaa belen baidala bairgaxa, zebseglii xurailgaxa bise, xarin zebseglylyxe, daşalgiin alduulxa bise -xarin tereenii mobil zaaclin baidala bairgaxa xeregtei baina", geze nyxer Staalin zaaga hen (enintizmiin asuudalnuud, niuur 59).

XVII sjeedz bolbol aradai azaxiin xygzyylegjin xojordoxi tabanzile pilan tuxai nyxed Moolotov ba Kyibesvyydei doklaadi sonosohn baina. Xojordoxi tabanzile pilan zorilgonuud bolbol tyryssin tabanzile zorilgonuudha ysee aguu jixe baiga hen. Xojordoxi tabanzile hyyleer, 1937 ondo, pro-milslenne produukra xadaa dainal urdaxi xemzeenee, tuxai-xada, naima daxin ugaxa johotoi baiga. Byxii aradai azaxiin kapitaliin xydelmerinyydei objoom bolbol tyryssin tabanzile soxaraalagdahan 64 milliard ha ylyy tyxerig baixadan, xojordoxi taban zil so 133 milliard tyxerig tuxailagdahan baina.

Kapitaliin xydelmerinyydei siime aguu jixe dalaşa bolbol aradai azaxiin byxii halbarinuudii gyised texnilicheske zebseg-leger xangaxa baiga.

Xojordoxi tabanzile sox xydoo azaxiili mehanizaacalalga xadaa gol tylebede dyryrgedexe baiga. Traaktorna paarkin xysen xadaa 1932 ondo 2.125.000 morinoi xysetei boltorooy jixe bolxo johotoi baiga. Agrotexniicheske xemzee abalganuudat sistemiili (zyd sevooborod, seber soortin yriheer tarilga, ziaabyl xaxalgal g.m.) yrgenor jabuulxa geze xaragdahan baiga.

Traansport ba xelxee xolboonoi texniicheske rekonstryukcii-talar tulsi jixe xydelmeri xaraalagdaha baiga.

Xydelmeriin ba tariaşadai materalalna ba kyltyyrene xemzeesi saşadaa deeselylyelgin yrgen programma xaraala jahan baiga.

XVII sjeedz bolbol organizacoonno asuudalnuudta jixe ha-jagaag tabihan ba nyxer Kaganovicjin doklaad tuşaa partiiin ba soveedske baigualtaiin asuudal tuxai tuxai şildxeberinyyoiji gargahan baina. Paartiin generaalna liiniin illaad, paartiin politike bolbol million xydelmeriin ba tariaşadai oopedor azabaldalaara şalgadad baixada, organizacoonno asuudal xadaa ysee jixe udxasanar oloo hen. Xojordoxi taban-ilei şine, sloozno zorilgonuud bolbol byxii halbarinuudaa xydelmeriin sanar deeselylyxii erte hen.

Xojordoxi tabanzile gol zorilgonuud - kapitalis ele-meentnydii eseslen usadxaxa, kapitalizmii ylegdel-nydii ekonomik ba xynyydei soznaanida zalluulan halgaxa, şine texniicheske baaza deere byxii aradai azaxiin rekonstryukcii dyryrgexe, şine teeknike ba şine şine predprijaatinuudili şudalan ezelxe, xydoo azaxiili maşınızaacalxa ba tereenei produktivnostii yrgexe jabadal-nuud bolbol - byxii halbarinuudta xydelmeriin şanariji deeselylyxe, tyryssin eelzende organizacoonno ba praktiicheske xytelberiili şanariji deeselylyxe asuudali-ji ton xursaar tabiza baina" geze sjeedzin organizacoonno asuudal xadaa ysee jixe udxasanar oloo hen. Xojordoxi taban-ilei şine, sloozno zorilgonuud bolbol byxii halbarinuudaa xydelmeriin sanar deeselylyxii erte hen.

XVII sjeedz deere paartiin şine ustaav abtahan baiga, ene ustaav bolbol egee tyrynde oroltin çaaşt oruulagdaaraa paartiin xuuşan ustaavha ondo baina. Ustaavai oroltin çaaştlaa komunilis partiiili xuriaangii todorxoiligo, proletaria-dai temeselde eneenei udxasanar tuxai ba proletaarska dikta-tural organuudai sisteme medenee eneenei huuriili todorxoilogo ygtene. Şine ustaav bolbol paartiin çleenei uylajili todoroxoigo toozo xelene. Ene ustaav sox partida albag tuxai ton narin pravilnuud ba soçiyvstvyjyşçinydei gryuppe tuxai pyunkt oruulagdahan baina. Ustaavta partiiin organizacoonno strojenei tuxai asuudal ton todo delgerent zoxioogdozo garhan baina, partiiin eneenei urdaxi jaçekanuud tuxai pyunkt ydy bolbol partiiin XVII sjeedzhee xoşo nereldegei jo-hoor exin organizaaca bolgogdozo, şineer formyliirovalagdahan baina. Şine ustaav sox myn partidotorof demokratiibai partiiin discipline tuxai pyunkt ydy şineer formyliirovalagdahan baina.

I. POLITIICHESKE DVYRYŞNIGYD BOLZO BUXAARINCANUUDAI XUBILAN URGALTA. ALUURŞAD BA ŞPIOONGUUDAI BELOGVARDEISKA BAANDA BOLZO TROCKIIS DVYRYŞNIGYDEI XUBILAN URGALTA. S. M. KIROVIIJI XOROTO MUUXAI-GAAR ALALGA. BOLŞEVİGYYDEI HEMEZİJİ SANGADXALGIİ TALAR PAARTIIIN XEMZEE JABUULGANUUD.

Manai orondo socializmii amzaltanuud bolbol gansaxan xarliji, gansaxan xydelmeriin kolxozniguudii bajar-uulaa biş. Ede xadaa myn manai byxii soved intelligeñlii, SSSR-iin byxii ynen şine graazdnuduudii bajarluulhan baina.

Ene xadaa butasoxigdohon eksplotaatorska angiliin ylegdel-nydii bajarluulaagy, xarin byri jixeer xoriin busalgahan baina.

Ene xadaa butasoxigdohon eksplotaatorska angiliin ylegdel-nydii bajarluulaagy, xarin byri jixeer xoriin busalgahan baina.

Ene gospodaanuud bolbol xydelmeriin kolxozniguudai ulaltanuud byxeniji bajaraar ugtaza baihan aradai intreeseli talar biş, xarin azabaldalaah geegdehen ba nebe şime zi-berhen eeriingee jaduu frakcioonno gryppiin intreeseli talar segnedeg baiga. Manai orondo socializmii amzaltanuud bolbol paartiin politikiin hala ba ede gospodaanuud politiikin eseslen unalgi bolbol baihan uşarhaa ede gospodaanuud bolbol eli todo faaktnuudaa meder ba niitii xerege oroo hen, xydelmeriin ba kolxozniguudai tulaltanuudii talar xaihanla baihan aradai dunda soved zasaga xanamazagi jabadal gergaxiin tula - xydelmeriin ba kolxozniguudai xeregilji bu-

zarluülza ba xorolozo, şaaxtanuudiji teheleze, zavoodundiji galdaa, kolxozuudau xovxoozuaar xorologlo xeze orohon baina. Tiiged baixadaa eeriingee jaduu gryppiiji elirlylelge-hee ba butasoxigdohabaxlin tula, tedeni bolbol xydelmeri-şen ba tariaasanda eseryy, niydenhöe dala eeriingee hyd-xelei azajabuulgilji xereg deere yrgelzelylen, partida pree-danne xynyydei bag ymedehen, partiiin urda ulam ulam jix-eer haizagaixaza, partiiili aldarşuulan magtaza, partiiin urda hygedesegoeze orohon baina.

XVII sjeedz deere Buxarin, Riikov ba Toomski bolbol paartiili magtaza, partiiin gyiselenyydili ogtorgoido xyrter yrgexe, geme mederengi ygenyydeer vestypaalhan bainad. Ge-beşli sjeedz bolbol tedenerei ygenyyd xadaa xuaramagai ba dvyrışnigcistiin xebtel geze mederchen baiga, usaran şaarti bolbol eertiingee çleengyydhe terenel gyiselenyydili al-darşuulanlaa ba magtala bise, xarin socializmii front deere ynen şine xydelmeri erideg baina, tilxede enen buxaarincanuudta yniñel azaglagdaşagy bolhon baiga. Ede gospodaanuud xadaa xereg deere eohediingee fälsiliya ygenyydili xelen, sjeedzin gaduur balhan eohedingee tala barigadaar oogoloson xörelde baina, tedenee dvyrışnigcistvede hurga-zza ba zebseggee orixogoyji tedenerei urialaza baina, geze paarti bolbol xarahan baina.

XVII sjeedz deere myn baha trockiistnuud - Zinoovjev ba Kaamenev xadaa eohedingee alduunuudai tylee eohedingee xemzeenee xeterxeiger taşuurdaza ba partiiili - baiha xem-zeenee xeterxeiger - tereenel gyiselenyydili tylee aldarşuulza vestypaalhan baina. Gebes sjeedz bolbol ede olgutama xoo-hon bejee taşuurdalgañ xadaa, myn partiiili gojoongi - nia-luunaar magtalgan xadaa ede gospodaanuudai seber bise ba amagalman biş sedxilei nygoe taliji yzyylne, geze xarangyi baiza şadaxagyl baiga. Sjeedz deere gojoongi ygeer vestypaalza baixataaja xamta ede gospodaanuud bolbol S. M. Kiroviiji xoro muuxaiga alaxiin bedelx jabuulza baiga geze paarti ysee olgoogyi, taaza medeegyi balhan baina.

1934 onoi dekaabrii 1-de Leningraadta Smol'nodo S. M. Kirov bolbol revolşverei buudalghaa xoro muuxaiga alagdahan baina.

Gemxelgingee luuri deere barigdahan aluursa xadaa anti-soveedske zenoovjevske gryppede xabaadagşadhaa Leen-ingraadta bi bolhon, kontrrevolycioonno podpoolno gryppiin çleengydi ba.

S. M. Kirovol, partiiin inagai, xydelmeriin angiliin inagai-alagdahan usar bolbol manai oronol azaşadai aguu jixe ur-suxal ba ton gynzegi şanalal gargahan baina.

Myrdelge bolbol zenoovjevske oppozicido eneenei urda xabaadagşadhaa "leningradski ceentr" dedeg togtoitol pod-poolno kontrevolycioonno terroristiicheske grypppe 1933-34 ondo Leningraadta bii bolhon baiga geze todoruulhan baina. Ene grypppe xadaa kommunis partiiin udaridagşadji alaxa zorlgo urdaa tabihan baiga. Egee tyryssin zeertede xadaa S. M. Kirov tomilogdohon baiba. Edener bolbol xariin kapitalis gyrenyydei tyleolegşedeti xolbootoi ba edenhee myn-ge abza baidag baiga geze ene kontrevolycioonno gryppede xabaadagşadai ygénynd deerehee elirze mededegene hen.

Eli xilegdehen ene organizaacada xabaadagşad bolbol SSSR-iin Verxoovno syydei Seregi kolleger xeheliin egee dedee xemzeede -buudulun alagdada şidxegdehen baina.

Udaşygi podpoolno kontrevolycioonno "moskovo sko-ccentre" -bi baihanb todorulagdahan baina. Myrdelge ba syyd bolbol, eohedingee hanal negetedei dunda terroristiicheske hanalnuudii xymyzyylegjin xerege, CK-el ba Soveed pravitelestviin çleengyydili alaxa jabadal bedelxexe xeregte Zenoovjevai, Kaamenevai ba ene organizaacilin biş xytelberilegde buzar bulal rooliiji elixxeilen gargahan baina.

Ede xynyydei dvyrışnigcistvo ba poodlost xemee xeterze, -S. M. Kiroviiji alagin organizaatornuudai ba vdoxnovii-teliinuudai negen baiga, ene xoro muşili tyrgen dvyrışnixi şamduulhan Zinoovjev dedeg Kirovo nyşgelge deere magtalaai "nekroloog bişez, tereenili xeblexiji erilen baixa jym."

Sydd deere gemseze xudala basalan, Zinoovjevant bolbol yntene deere myn ene momeentde dvyrışnigcileşge yrgelzehor baiga hen. Tedener Troockitoi barsaataigaan niugaa. Tedener trockistnaraa xamta faşit razveedkede bejee xudaldaanaa niugaa, eohedingee şpiionsko - vreditelşke azajabuulgilji niugaa. Zinoovjevant bolbol buxaarincanuudai xolbootoi baihanbaa ba negedemel trockis-buxaarinca faşitmiin xylehenşdei baandiin bişiyň niuhan baina.

Nixer Kiroviiji alalga bolbol xoişodoo mededegenei jo-hoor, ene negedemel trockils - byxaariuska baandaar xegdehen baiga.

Byri tere sagta, 1935 ondo, zenoovjevske grypppe bolbol bag ymedehen belogvardeiske organizaaca myn geze eli bolbo-hen, eneenei çleengyyde xadaa belogvardeicanuudai şin-geer xandahan jabadalnay dyren zyb baiga.

Zil bolood baixada, Kiroviiji alagin bodoto, sexe ba ynen organizaatornuudai ba CK-el biş biş çleengyydili alaxa gehe-niñel beledxelei alaxa baihan orgaatornuudai bolbol Troocki, Zinoovjev, Kaamenev, Bakaajev, Jev-dokimov, Piikeel, Smirnov I. N., Mračkoovski, Ter-Vaganian, Reingoolb ba bişed sydte ygtene baina. Balşisa barigdahan gemitd bolbol gansaxan Kiroviiji alalga emixidxe-hen biş, xarin parti ba pravitelestviin biş byxii udaridagşadijili alalga bedelxexe baigaabdi geze zonoi niuur deere, sydd deere gemse medere xerejohotoi baiga. Ede xorotd xadaa di-versiionno aktnuudii emixidxelegjin zamda oron, şpioniaa-zai zamda orohon baiga geze myrdelge bolbol saşadaa todoruulhan baina. Paarti dedanne baihanb geze dvyrışnigcistes-kes medylygenyydei bejee daldalza baihan ede xynyydei egee buzar aasiñ ba politiçeske una'ga, egee adag dorol poodlost ba predatelestva xadaa 1936 ondo Moskvaada bolhon syddebne proceese deere eli gargagdahan baina.

Ede byxii alurşad ba şpiongojudai baandaar glavnaa vdox-novitelsi ba organizaatorne iyde Troocki baihan baiga. Troockiin tuhalagşad ba tereenei kontrevolycioonno zaab-ralnuudii gyisdedexsed bolbol Zinoovjev, Kaamenev ba tene-nei bolbol xog boguud baihan baiga. Tedener bolbol SSSR-te imperialistnaraa dobtoloo xada, SSSR-iili diidylly-xili beledxelei baiga, tedeni bolbol xydelmeriştaraasanai gyreñiñel talar diidyllylegsed bolhon baina, tedeni xadaa ne-meecko - Japoosko şafitstanai sox yzeme barlaguud ba aagent-nuud bolhon baina.

S. M. Kiroviiji xoro muuxaigaal alagin xereg tuxai bolhon sydte processuudaa partorganizaacanuudai abxa johotoi gol yroogon xadaa, eeriingee soobstvenno politiçeske hoxordolgili usadxaxa, eeriingee politiçeske bespereçnos-tiili usadxaxa ba eeriingee heremzili, partiiin byxii çleengyydei heremzili deeselylyxe jabadalnuud baihan ba-

S. M. Kirovol xoro muuxaigaal alagdahantai daşaramduu-lan, partorganizaacanuudai bişezze gargahan eeriingee bişeg-soo, partiiin CK bolbol tigeze zaagaa hen:

a) „Manai xysenydel urgaxiin zergeer daisan bolbol ulam ulam gartmanni orozo, xorogyl bolzo baihan şingieer tigtuulan bododog endyyrelte bodolhoo ulamzalan gart-dag opportunis amagalan sedxiliiji duuhan halgaxa xere-tei. Iimeer ugтуulan bodoxo jabadal bolbol ynd-heeree buruu. Ene bolbol daisanuud xadaa aalixanaar

mylxize socializmida oroxo jym, edenyd esesel eseste johoto socialistnuud bolxo jym geze etiggylen oroldog baruunal ykloonoi Johonoi yzegdel myn. Amagalnan noirszo, amaa angaşa baixa jabadal bolbol bolşevigyydei xereg biş. Amagalnan sedxili bidende xeregeti biş, xarin heremz, johotoi bolşevig revolycioonno heremz xeregeti. Daisanai baihal xedi şineen naidalgyl bolnob, tedeni bolbol myn tedi şineen durataigaar tulai xoroto arga zebseggyidil - Soveed zasagta temesexem temeselde zallaşagyl dildgesdei xereglexe gansaxan arga zebseg bolgon xeregledeg bolxo gedegi hanaza baixa xeregeti. Eneenili hanaza ba heremzeti baixa xeregeti.“

b) „Paartiin çleengyydei dunda partiiin istoori zaal-gili, manai partiiin istoori soobhon byxii ba eldeb anti-partiina gryppiroovkonusuudii, partiiin liinitel teme-sehen tedenel dyri prijomuudiili, tedenel taaktikanuudii yzegili, ba ilangajaa anti-partiina gryppiroovkanuudai manai partiiin temesehen temeselie taaktikanuudii ba dyri prijomuudiili, ede gryppiroovkanuudai tarxruun-nya buta soxixo ba daban garxa arganuudii manai paartida vgeheen taaktikanuudai ba dyri prijomuudiili yzeze sudalaxa jabadalnuudii ynder şatadan tabika xeregeti. Paartiin çleengyyd bolbol manai partiiin xaişan geze kadeeduudii, esernyydili, menşevigyydili, anarxiist-narili, dabalna garahan ba temesehen temeselie taaktikanuudii talsilaşan baixa xarhan. Manai partiiin istooriili medelge ba oilgolgo bolbol paartiin çleengyydei revoly-cioonno heremzeti dyren xangaxa jabadalda zallaşagyl, ton şuxala zebseg myn, geze martaz bolxogyl“.

1933 ondo exilin, partiiin zergili şerleke istooriya S.M. Kiroviiji xoro muuxaigaar alalgi yhyleer exilin, partiiin dokymeentnydili nişer helg

